

Jöjjetek

15. évfolyam, 6. szám.
1962. november-december

Nyugati Magyar Keresztyénség

Amint szeptember elején olvasóinkkal különvélben közöltük, a holland református egyházak, amelyek lapunk megjelenését eddig nyagi támogatásukkal lehetővé tették, e terület tovább nem tudják viselni. Nagy örömmel apasztaltuk, hogy felhívásunk nem volt pusztába kiáltó szó; számos olvasónk fordult hozzánk levélben s küldte be előfizetését, hogy záltal a lap további fennmaradását biztosítsa. A szerkesztőségre igen nagy hatást tett az ezekből a nyilatkozatokból kiáradó segítőkész karat, testvéri szeretet és megértés.

Sajnos azonban a beérkezett előfizetések nem rték el azt a relatív magas összeget, amelyet mindenképpen magyar előfizetésekből kellett volna előteremtünk ahhoz, hogy a hiányzó észhez holland segítséget kapván a lap fennmaradását biztosíthassuk. Így nem marad más, mint ezen számunkban búcsút venni olvasóinkól s munkatársainktól.

Ezen a helyen is kifejezésre szeretnők jutatni köszönetünket mindazoknak, akik bármilyen módon hozzájárultak lapunk fenntartásához. Különösképpen pedig az Admiraal de Buyter Fondsnak, illetve a Holland Református Egyház és a Hollandiai Szigorú Református Egyházak azon szerveinek, amelyek lapunk költségeinek oroszánrészt éveken keresztül edezték, továbbá az Angliai Magyar Református Egyháznak, a német Gusztáv Adolf-egyesületnek, a Johannitarend Magyar Tagosztának s a hágai Église Wallonne-nak valamint előfizetőinknek és országos terjesztőinknek, akik önfeláldozó munkájukkal támogatták apunkat.

***

Nyugati Magyar Keresztyénség. — Ezzel a címmel indítottuk útjára 1957. márciusában a Jöjjetek jelenlegi formájában. Tudatában voltunk annak, hogy ez a forma új. Akkoriban, a forradalom után, 170.000 új menekült keresett emberibb életet a nyugati világban; olyan menekültek, akiknek szellemi háttere az 1949 utáni Magyarország volt. Ebben a helyzetben így láttuk, hogy elsősorban nem kimondott egyházi lapra volt szükségünk, hanem egy szabadabb fórumra, kitárt kapura. Találkozásra egymással, találkozásra Krisztussal. Találkozásra ebben a világban, amelyben élünk, annak minden meghasonlottságával s e meghasonlottságában önmagát és az igazságot kereső mély őszinteséggel. Találkozásra „új” cörnyezetünkkel és annak problémáival. Érzésünk szerint nem lett volna elég csak egy öb-bé-kevésbé leszűkített, keresztyén világban élünk: szükségesnek véltük a legkülönbözőbb szellemi kérdésekkel foglalkozni lapunk hasábjain.

Ha visszatekintünk a hat év alatt megjelent számokra, szeretnők azt hinni, hogy cikkeink avá az itt vázolt különböző, de egymást kiegészítő célokat szolgálta. Hasábjainkon számos eológiai cikk, igemagyarázat és prédikáció jelent meg rendszeresen. A mai nyugati keresz-

tyénség vezető egyéniségeiről és központi kérdéseiről neves külföldi szakemberek, Burgelin, Berkouwer, Berkhof és mások számoltak be olvasóinknak, miközben a hazai egyházi helyzetet magyar munkatársak ismertették. A számunkra új világban való tájékozódást és elhelyezkedést kívánták elősegíteni azok a nagyobbbrészt külföldi szerzők tollából származó cikkek is, melyek európai, ázsiai és afrikai országok aktuális politikai, gazdasági és vallási problémáival foglalkoztak. Az emigráns élet kérdéseinek Kibédi Varga Sándor nevezetes tanulmánya, több vezércikkünk és a megrendezett körkérdések szenteltek figyelmét. Jelentős helyet kapott lapunkban az irodalom és a művészet is, versek, novellák, tanulmányok, könyvismertetések, kiállításokról szóló beszámolók formájában. Ebben a munkában a szerkesztőség tagjain kívül a külföldre szakadt magyar irodalom több neves képviselője vett részt: Cs. Szabó László, Gömörly György, Konkoly Miklós, Lehoczky Gergely, Leszlei Márta, Lőrincz Pál, Makkai Adám, Noszlopy György, Siklós István, Tóth Z. László, Vér Zoltán és mások. A modern művészet terén különösen fontosnak tartottuk a külföldön élő fiatal magyar művészek munkásságának ismertetését: Bálint Endre, Bószin Endre, Flór Ede, Herpay Zoltán és Mendlik Éva műveiről hoztunk képes beszámolót. A mai magyar irodalom mellett rendszeresen helyet adtunk Balassa Bálint és más régi magyar költők verseinek is, mert fontosnak tartottuk magyar vallásos és irodalmi hagyományaink ápolását.

***

Keresztyénség azonban nincs hit nélkül, életünknek és gondolkodásunknak Krisztushoz való fordulása nélkül. Ennek a ténynek, ennek az igazságnak a felismerését éltük meg a háború utáni magyar ébredésben. Ez az ébredés Isten hatalmas segítsége volt egyháza számára, amelyet elküldött egy hosszú, megpróbáltatásokkal teli útra, amely előtt azonban minduntalan Ő maga jár nappal felhő, éjszaka pedig lángoszlop formájában; mint a pusztában vándorló zsidók előtt. Őt azonban csupán a hit szeme látja, mind odahaza, mind idekint.

Keresztyénségünk beletagol bennünket új hazánk egyházi életébe. Van-e nagyobb és természetesebb összetartó erő, mint éppen ez? — A mi magyar életünk évszázadokon keresztül a keresztyén testvériség szötte szálakon át kapta gazdagító hatásait. Magyarország el sem képzelhető Szent Gellért, a középkori olasz és francia egyetemek, a reformáció Heidelberget és Utrechtet járó diákjai nélkül. — Most azonban nem néhány futó tanulmányi évre jöttünk ki ide, hanem talán egész életünkre.

Ilyen körülmények között a magyar keresztyén magátólértetődően kapcsolatot keres új országa keresztyéneivel: református a reformátussal, evangélikus az evangélikussal, római katolikus a római katolikkal. Ugyanakkor azonban látjuk azt is, — a tények világos nyelv-

ven beszélnek, — hogy a hit szava a lélek legmélyebb rétegeiben talál visszhangra. E mélységekben azonban valamennyien magyarul lélegzünk, magyarul imádkozunk, magyarul énekeljük a zsoltárt. Így áll elő a magyar keresztyén ember kétlakisága: egyrészt új országa egyházi életében, másrészt a magyar egyházi életben. Ez egyben feladatot is jelöl ki neki. A magunk országa magyar egyházi életében való részvételünk azt jelenti, hogy Krisztus elküldő, megtérésre hívó parancsát teljesítjük. A magyar egyházi élet számunkra elsősorban s mindenekelőtt *misszió*.

Minden menekült sok-sok tekintetben kétlaki életet él. Ez elől lehet menekülni egyféle zárt magyar szigetéletbe vagy az új világban való teljes feloldódásban. Mindkettő irreális, mindkettőben van valami beteges. Őszinte életet csak akkor lehetünk, ha magunkat, a magunk kettős világát elfogadjuk: „magyar” világunkat és „új” világunkat.

Nyugati Magyar Keresztyénség! Ennek a jegyében igyekeztük szerkeszteni a Jöjjeteket az elmúlt hat esztendő folyamán. Mert magyarságunk nyugati és keresztyén, nyugatiságunk magyar és keresztyén, keresztyénségünk pedig nyugati és magyar.

Sok tekintetben a nyugaton élő magyarság, s benne a magyar keresztyénség, az egész magyarság lelkiismerete, biztonságba mentett része, mely élhet, gondolkodhat, írhat, tervezhet és imádkozhat úgy, ahogy akar, ami a kegyetlen és mindent elnyomó otthoni terror alatt lehetetlen. Olyan ez, mint a mesebeli királyfi szíve, mely el van rejtve messze, az őserdő mélyén egy fában, ahol senki meg nem lelheti azt. A királyfi pedig legyőzhetetlen, mert a szívét el nem érheti az ellenség kardja. Így állunk mi is itt nyugaton, a szabad világban. Az ebből származó szabadsággal és az ebből születő természetes kötelességgel a magunk Magyarországa s benne Krisztus magyar anyaszentegyháza iránt, melynek mi vagyunk egyik legfontosabb jövőendő tartaléka.

Miközben ezeket a sorokat írjuk, felmerül bennünk a kérdés, vajon visszatekintünk-e vagy előre? Azt hisszük, vissza is, előre is. Mert mindezek a kérdések az egész magyar emigráció kérdései s azok maradnak a jövőben is: jövőendő útunkat meghatározzák.

Ezekkel a gondolatokkal kérjük Isten segítségét minden magyar testvérünkre mind odahaza, mind idekint.

E számunkkal búcsúznak kedves olvasóinktól.

Lehetséges, hogy a Jöjjetek más formában, más jelleggel és tartalommal, új szerkesztőséggel a jövőben újra megjelenik, mint református egyházi időszakos lap. Mindez csupán lehetőség, e tekintetben semmi biztos nem mondható e sorok írása pillanatában. Ezzel kapcsolatban a következő címhez lehet fordulni: Református Lelkigondozói Szolgálat, Oudegracht 302, Utrecht, Hollandia.

Már készen volt e számunk, mikor elért bennünket a hír: Vilma volt holland királynő ez év november 28-án elhunyt. Elmehetnek e hír mellett minden további nélkül, ha úgy tetszenék, hiszen valamennyien olvastunk erről az újságban, bárhol lakjunk is e földkerekségen, Európában vagy Ausztráliában. Mi azonban úgy érezzük, meg kell állnunk egy pillanatra ennél a koporsónál úgy is mint magyarok, úgy is mint menekültek, úgy is mint keresztények.

Mint magyarok mindenekelőtt gondolkunk azokra a gyermekakciókra, amelyeket Vilma királynő Hollandiája rendezett az első és a második világháború után, melyek keretében ezer és ezer magyar gyermek kapott új erőt s tért vissza Budapestre, Künszentmiklóstra, vagy bárhová Magyarországra, városokba és falvakba egyaránt. — Mind a mai napig meleg szerető szálak tömegei maradtak fenn holland családok és Magyarországon élő, gyakran szinte családtaggá vált szerettek között. — A szeretet soha el nem fogy.

1940-ben, midőn a németek hirtelen, minden ok nélkül, lerohanták országát, Vilma királynő családjával s a holland kormányral Angliába menekült. Öt évvel később volt ő a holland ellenállás s kitartás lelke.

„Nul besoin de réussir pour persévérer!” Ósének, Orániai Vilmosnak — aki a törtélemben mint Hallgató Vilmos vonult be — ezek a szavai illettek Őreá is: „Nincs szükség sikerre ahhoz, hogy szilárdan kitartsunk.” Mintha ez a jelige vezette volna őt eme öt nehéz év alatt, aza jelige, melylyel leánya, Julianna királynő 1956-ban a magyar menekülteket is fogadta. Egy

jelige, melyet nekünk jó lesz ezerszer is az emlékezetünkbe vésnünk, mert ennek ma a mi jelszavunknak kell lennie.

Hogy a magyarokat mennyire szerette mi sem bizonyítja jobban, mint az a tény, hogy ő, a volt menekült, évente a hollandiai magyar menekülteknek karácsonykor magyar nyelvű karácsonyi jókívánságot küldött. S szerető gondoskodása bizony nem állt meg a jókívánságoknál...

Vilma királynő mélyen hívő keresztény volt. A fenti jelmondat alapja is ebben a hitben van. Pár évvel ezelőtt irt önéletrajzából, „Eenzaam maar niet alleen” („Egyedül, de nem elhagyatva”), idézzük a következő sorokat:

„Ha egy maroknyi hó a hegy tetejéről megindul, lavinává nő nagy gyorsasággal, mely vad rohanásában mindent magával sodor, hogy aztán rettentő robajjal megálljon valahol a völgyben. Így van a világban a rossz is, mert hiszen az egyik rossz visszavonhatatlanul még több, még nagyobb rosszat vált ki, s így megy ez tovább mind gyorsabban és gyorsabban a végső szakadékiig.

Ez annak a bűnnek és vétéknek a képe, amelyet az ember magára rakott s azé a szakadéki, melybe belehullott. Csoda az, hogy az ember, ha mindezt felfogja és megérti, felteszi magának a kérdést: hogy kerülök ki mindebből? Csoda az, hogy kételkedni kezd, kétségbeesés tölti el mind maga mind embertársai — s ami a legrosszabb — az egész emberiség jövője tekintetében? Csoda az, hogy ilyenkor az egész létet magát teljesen feleslegesnek véli?

A lélek a maga eme szenvedésekkel és vergődéssel teljes éjszakájában úgy érzi: örökre elveszett.

Krisztus volt az, Aki engem mindebből kiemelt s Aki megmutatta nekem Isten valóságát. Ő mutatta meg nekem, hogy az ember, mindennek ellenére Isten gyermeke marad Krisztus megváltó erejéből, Aki a Maga szeretetével az elveszettség mélységét újjáteremti, átforgatja azzá a fenséges magassággá, amelyet az a tény jelent, hogy Isten gyermekei vagyunk.

Bárhova tekintesz, bármire gondolsz, egy olyan világban élsz és lélekel, melyet az ebből a Szeretetből kiáradó bölcsesség és türelem ural. Szerte mindenütt az Ő lénye kisugárzását fedezed fel. Kimondhatatlan boldogság és sodró öröm ragad magával a mérhetetlen teremtes üdvének a láttán!

Ez a mi Krisztus-hitünk, ez Krisztus üzenete minden ember számára! Ezt szabad hirdetni, ez a lelki erőnk titka, melyet tettekre kell átváltanunk, bárkik legyünk is, kicsik vagy nagyok, nap mint nap, újra meg újra.”

Lehet-e, kell-e ehhez bármit is hozzáfűznünk?

Csak annyit, hogy minden magyar nagy szeretettel gondol az Eltávozottra s egyben arra a Hollandiára, melynek a magyarság — különösképpen a református kereszténység — a századok során oly sokszor, a háborúk után pedig elsősorban a gyermekakciók s a menekültek segítése során de sok-sok más okból is, oly sokat köszönhet!

„Közülünk senki sem él önmagának és senki sem hal önmagának. Mert ha élünk, az Úrnak élünk; ha meghalunk, az Úrnak halunk meg. Azért akár éljünk, akár haljunk, az Úrú vagyunk.” (Róma-bellekhez irt levél, 14. rész, 7-8 vers.)

IGE

Csillagszóró

Hét és fél centiméter hosszú rudacska a vas-huzal egyik végén, a másik végét rácsavarják a karácsonyfa ágaira. Égő anyagba kevert acélporszemcsék az égés pillanatában, kellő hőfokon, sűrű hangot hallatva, piciny csillagszórók alakzatában minden irányba pattognak széjjel, fényt árasztva a szobában... A csillagszóró égési ideje majdnem fél perc. Egyik leghatásosabb kelléke ez a karácsonyfának, az ünnepi hangulatnak. Valóban szemmet gyönyörködtető látvány. A németek nagyon találóan csodagyertyának nevezik.

Egyetlen hibájuk az égő csillagszóróknak, hogy elkápráztatják a szemet annyira, hogy nem láthat tovább az ember a karácsonyfánál. Mesterként fényükben s igen rövid ideig tartó égésükben megakad a szem, s az emberi vakság fokozódik. Az igaz, hogy a gyermekek nagyon örülnek, s a szülőkre is átragad ebből az örömből, de ez távolról sem az istengyermekség öröme. A naptár ugyan karácsonyt jelez, de így csupán december 24, vagy 25-nél vagyunk. Megint annál az időpontnál, amikor olyan sokszor becsaptuk már magunkat és gyermekeinket. Igen, a külső villogás mellett, az emberi ünneplés lángjánál vakoskodunk.

Mit tegyünk? Nézzünk túl a karácsonyfán! Ha leégtek csillagszóróink, dörzsöljük meg szemünket s kérjük hitet. Ez az a gyufaszál, mely meggyújtja belső látásunkat s a hit motorja rögtön Bethlehembe szállít téged. Szemben a csillagszórós, látszatra ugyan gazdag, de belsőre nézve semmis karácsonyi emberi reprezentációval Bethlemben Isten reprezentál. Ő az Univerzum első és utolsó, azaz örök Ura. Ő

olyan csillagokat alkotott, amelyek meggyújtásuk óta égnek. Emberi, földi tájékozódásunk megingathatatlan pontjai, Isten trónusának pedig ékkövei ezek. Az igazi Csillag azonban nem az égen, hanem a földön jelent meg. Ezért kell most Bethlemben mennünk. Ezt látjuk meg ott, miután a csillagszórók sziporkázása végeztével túlnézünk a karácsonyfán.

Korántsem gondolok itt azonban arra a vándorcsillagra, amely időszámításunk kezdetén megállott Bethlemben felett nemcsak a Biblia, hanem a mai csillagászati tudomány szerint is. A bethlehemi első karácsony az isteni újjáteremtés hajnala. Isten itt úgy reprezentál, hogy Magát adja. Emberré lesz harang és orgonazúgás nélkül. Félre teszi az ember hatalmát kifejező dómokat meg bazilikákat és istállóban ölt testet. „És az Ige testté lett...” (Jn. 1 : 14). Istensége félre teszi az emberi reprezentáció minden díszítményét. Itt nincs szükség a tartalom és a lényeg helyettesítésére. Itt nincs úr és nincs rejténivaló. Isteni reprezentációjának neve: Jézus Krisztus. Ő az Újvilág első Csillaga. (Móz. IV. 24 : 17). Ő az újjáteremtés első szülőtte. (Zsolt. 89 : 28, Kol. 1 : 18; Rom. 8 : 29). A hajnalcsillag éjszaka nincs az égen. Mielőtt azonban a nappal legyőzné az éjszakát, bevonul a sötétségbe és hírül adja, hogy nemsokára pitymallik.

A csillagszórók sziporkázásán túl ezt látjuk meg karácsonykor. Krisztusban Isten bejött emberi sötétségünkbe, emberi káoszunknak így van már kivezető útja. „A nép, amely sötétségben ül, nagy világosságot látott és akik a halál földjén és árnyékában ültek, azoknak világosság támadt” (Mt. 4 : 16). Megvan már az a szilárd pont, amelyben megingott világunk mentését talál. Benne és Altala csillagszóró, angyalhaj, karácsonyfa, gyertyafény, játékok és ajándékok nélkül is van karácsonyunk. Nála nélkül csillagszórós, családi kultusz- és emberi ünnepléssel teli karácsonyunk alkalmával sem-

mi más nem történik, mint december végé eljűk elveszett életünket. Ezt tettük éveken Szükségtelen, hogy ez évi karácsonyunkat így „ünnepeljük”.

A csillagszórók bizony hamar elsziporkáznak a gyertyák hamar elégnék, a karácsony hamar ki kell tennünk a szobából, mert h latják tüleveleiket, az ajándékok hamar elha nálódnak. Aki azonban hisz a testet öltöt tenben, a karácsony szerzőjében: Jézus Kri tusban, az már ez avuló világban, a sírja í siető ember útjában birtokol egy mennyei egy romlatlan fényt, egy alapjában soha n nem ingó lelki békességet, egy örömnélk örömet, egy végét soha nem érő időt, egys val: örökéletet. A hit így engem ahhoz a Kri tushoz kapcsol s Véle egyé tesz, Aki maga Örökélet. Így tanított engem Bethlemben, ar kor a csillagszóró elalvása után túlnéztem karácsonyfán s ott találtam olyan kereszttyér ket, akik szívből és a hit drága megtapa talásából így énekeitek.

„Ő Isten, hozzám kötéd így magadat,
Hogy értem küldéd világra Fiadat,
Sok gonoszságom nem tekintetted,
Veszendő sorsom szivedre vetted.
Nem gondolál szent gyönyörűségeddel,
Csak azzal, hogy jót tégy ellenségeddel;
Csuda, hogy annak Istene lettél,
Kinek teljességgel nem kellettél.

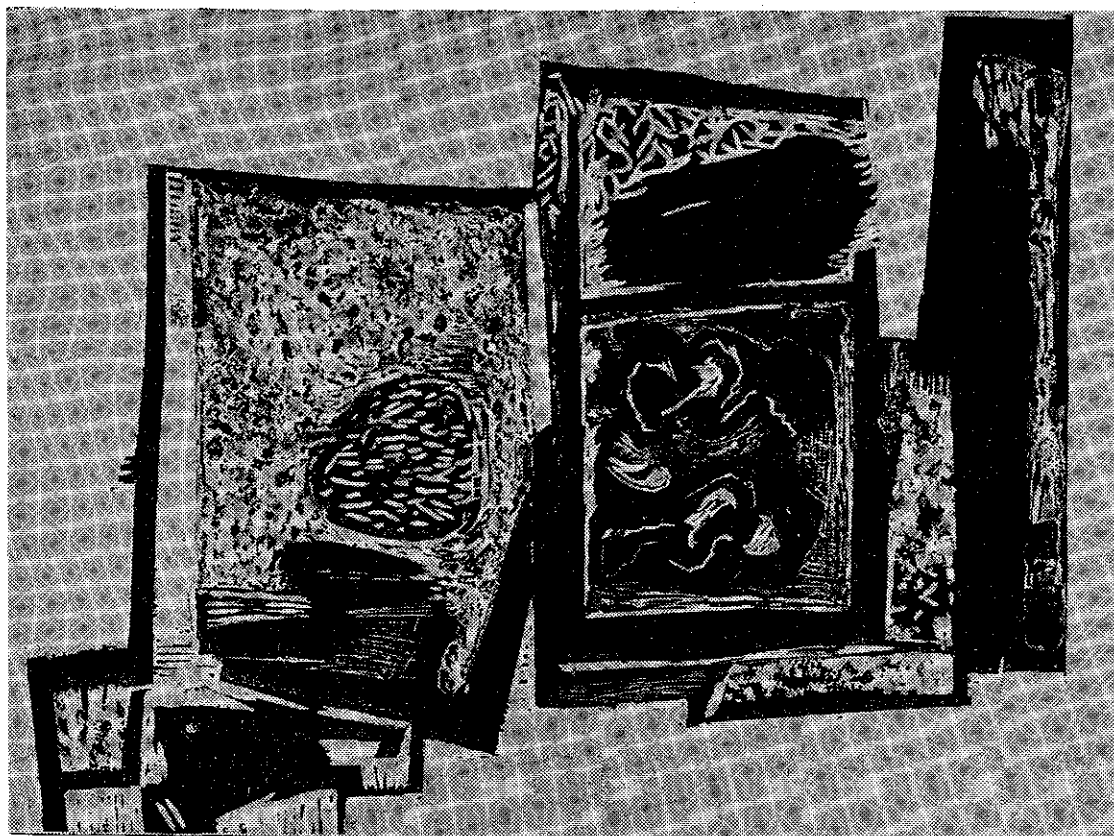
E kedvős vendéget már mint fogadjam?
Dávid fiának immár mimet adjam?
Ha nincs a vendégházakban helyed,
Imhol van szívem, itt hajtsd le fejed.
Hagyd ott a barmot, jászolt és istállót,
Hadd nyerjelek meg, mennyből hozzám szállót.
Itt szállj galambom, karjaim készek,
E száraz fán vár egy üres fészek.”

(Magyar Ref. Próbáénekeskönyv 321 : 4,

PÁNDY ANDR.

Flór Ede

Flór Ede amszterdami magyar festőművész, akiről már egy korábbi számunkban is megemlékeztünk (1960. november-december), több hollandiai és délamerikai kiállítás után 1962. október 20. és november 3. között a velencei Galleria XXII Marzo-ban mutatta be nagy sikerrel legújabb grafikáját. A meghívóhoz írt előszóban Jan Verbeek holland művészettörténész, a Rijksmuseum munkatársa Flór Edének

elsősorban azt az érdemét emeli ki, hogy képeiből pozitívum, az életbe vetett bizalom sugárzik; modern eszközökkel küzd mindaz ellen, ami a modern világban a pesszimizmus és a pusztulás jegyeit hordja.

Ezen az oldalon a velencei kiállítás anyagából két linóleum-metszetet mutatunk be olvasóinknak; mindkettő 1962-ben készült. A felső kép címe: Emlékezés az erdőre, az alsóé: Ablaktükrözés.

Kezdetben vala az Íge, és az Íge vala az Istennél, és Isten vala az Íge.

Ez kezdetben az Istennél vala.

Minden Ő általa lett és nála nélkül semmi sem lett, a mi lett.

Ő benne vala az élet, és az élet vala az emberek világossága;

És a világosság a sötétségben fénylik, de a sötétség nem fogadta be azt.

Vala egy Istentől küldött ember, kinek neve János.

Ez jött tanúbizonyosággal, hogy bizonyoságot tegyen a világosságról, hogy mindenki higgyen Ő általa.

Nem ő vala a világosság, hanem jött, hogy bizonyoságot tegyen a világosságról.

Az igazi világosság eljött volt már a világba, a mely megvilágosít minden embert.

A világban volt és a világ általa lett, de a világ nem ismerte meg őt.

Az övéi közé jöve, és az övéi nem fogadják be őt.

Valakik pedig befogadják őt, hatalmat ada azoknak, hogy Isten fiaivá legyenek, azoknak, a kik az ő nevében hisznek.

A kik nem vérből, sem a testnek akaratából, sem a férfiúnak indulatjából, hanem Istentől születtek.

És az Íge testté lett és lakozék mi közöttünk (és láttuk az ő dicsőségét, mint az Atya egyszülöttjének dicsőségét), a ki teljes vala kegyelemmel és igazsággal.

János bizonyoságot tett ő róla és kiáltott mondván: Ez vala, a kiről mondtam: A ki utánam jő, előttem lett, mert előbb volt nálamnál. És az ő teljességéből vettünk mindnyájan, kegyelmet is kegyelemért.

Mert a törvény Mózes által adatott, a kegyelem pedig és az igazság Jézus Krisztus által lett.

Az Istent soha senki nem látta; az egyszülött Fié, a ki az Atya kebelében van, az jelentette ki őt.

(János evangéliuma, 1. rész 1-18. vers).

Nyelvében él a Nemzet

Mennyivel erősebb lenne a magyar nép, ha idegenbe szakadt magyarok gyermekei sőt kái is beszélnék nyelvünket! Közismert, a kisgyermek egyidejűleg több nyelvet megtanulhat. Igaz, magyar iskolák is nehezen fejleszthetik tudásukat; ám Franciaországban az állami levelező-oktatás keretében magyar tanfolyam is működik s arra bár országból be lehet iratkozni.

A tanfolyam kéthetenként megjelenő füzetek irodalmi és történelmi magyarázatokkal és szemelvényekkel közölnek a magyar irodalom klasszikusaitól. Külön fejezetek foglalkoznak a nyelvismeret kérdéseivel, s a füzeteket kötetek és feladatok egészítik ki. A feladatok módja nem kötelező, bár tanácsos, s a dolgozat kijavítva kapják vissza a levelezők.

Az 1962/63-as tanév anyaga a XX. század rövid visszatekintéséről Vörösmarty, Petőfi, Árkai, valamint a régi magyar irodalom új felfedezései körében foglalva meg a XX. század tavalyi anyagát.

Az oktatás diákokat és felnőtteket egyaránt érdekel. Franciaországi diákok a magyar nyelv tanulására elsősorban kötelező vizsgánál B.E.P.C., érettségi és egyéb vizsgákon.

A tanfolyam ingyenes, csak beiratkozandó van. Franciaországban: 32 NF; Európában: 40 NF; Egyesült Államok, Kanada, Izrael, Kuba, Amerika: 75 NF (kb. 15 US dollár); Dél-Amerika, Ausztrália, Új-Zéland: 100 NF (K. U.S. dollár).

Mutatvány-füzetet és beiratkozási űrlapot alábbi címen lehet kérni magyar nyelven: Cours de Hongrois, Centre National d'Enseignement, 60, Bd. du Lycée, Villetaneuse (Seine) FRANCE. (Beküldött)

Munkánk pénzbeli értéke

A „Deutsche Industrieinstitut” a munkabérek vásárlóerejét vizsgálatnak vetette alá kilenc nyugati országban: Nyugatnémetországban, Belgiumban, Angliában, Franciaországban, Olaszországban, Hollandiában, Svédországban, Svájcban és Amerikai Egyesült Államokban. A tanulmány arra a kérdésre keresett választ, hogy mennyi ideig kell egy munkavállalónak egy-egy országban dolgoznia ahhoz, hogy bizonyos szükségleti cikket megvásárolhasson.

A bérek tekintetében a férfi és női gyári munkások átlagos bruttó munkabérért, vették kiindulópontul 1960 őszén. A szükségleti cikkek árának meghatározásánál az 1960 októberi

helyzet volt irányadó. — A fogyasztási cikkek esetében az egyes országokban legismertebb, az illető társadalmi csoport számára reprezentatív típusokat választották kiindulópontul, mint pl. az autók esetében Olaszországban a Fiat 600 - at és U.S.A. - ban a Chevrolet Standard-et, stb. stb.

A kutatás néhány eredménye, úgy érezzük, minden magyart érdekel, aki valamelyik nyugati országban dolgozva igekszik felépíteni a maga életét.

Hány óráig/percig kell dolgoznia egy munkásnak ahhoz, hogy bizonyos szükségleti cikket megvásárolhasson?

	Nyugat Németország	Belgium	Anglia	Francia ország	Olasz- ország	Hollan- dia	Svájc	Svéd ország	U.S.A.
1 liter tej	—/12	—/14	—/13	—/14	—/23	—/24	—/11	—/09	—/09
1 kg. vaj	2/18	3/09	1/18	3/22	5/23	1/58	3/22	1/07	—/43
1 kg. margarin	—/47	—/50	—/41	1/12	3/—	—/52	1/10	—/37	—/16
1 lit. olaj	—/40	1/03	1/32	1/01	1/53	1/14	—/47	1/19	—/16
1 kg. marhahús	1/51	2/01	1/26	1/33	5/51	2/20	2/06	1/30	—/31
10 tojás	—/49	—/55	—/44	1/03	1/27	1/—	1/06	—/35	—/17
1 kg. fehér kenyér	—/23	—/16	—/13	—/15	—/32	—/19	—/15	—/21	—/14
1 kg. rizs	—/21	—/36	—/22	—/42	—/47	—/33	—/21	—/19	—/11
1 kg. burgonya	—/05	—/05	—/05	—/06	—/13	—/07	—/08	—/06	—/03
1 kg. cukor	—/26	—/25	—/16	—/28	—/54	—/34	—/16	—/16	—/07
1 kg. narancs	—/31	—/47	—/23	—/34	—/36	—/44	—/28	—/15	—/17
1 üveg sör	—/28	—/12	—/36	—/13	—/53	—/36	—/25	—/30	—/10
20 cigareta	—/37	—/19	—/44	—/27	—/44	—/33	—/19	—/32	—/07
1 férfi ruha	46/58	80/56	43/12	75/17	107/18	52/38	63/05	31/44	21/44
1 női ruha	10/35	16/44	14/30	13/31	12/53	15/47	15/09	5/56	2/58
1 pár perlon női harisnya	—/51	2/—	1/49	1/21	1/17	1/44	1/14	—/48	—/29
1 pár férfi cipő	11/43	12/18	18/08	12/56	15/01	17/32	12/28	7/59	4/41
1 porszívó	44/29	53/54	56/17	83/07	92/16	49/42	83/36	67/01	16/04
1 jég szekrény ¹⁾	147/41	236/24	171/54	270/16	278/58	231/—	197/10	152/34	73/53
1 televízió-kész. ²⁾	193/57	403/51	199/24	513/31	407/44	435/53	236/36	264/56	82/35
1 autó	1686/50	2223/43	2199/34	2303/05	2837/25	3152/03	2105/41	1278/22	804/21
	VW-Exp.	VW-Exp.	Ford Anglia	Renault Dauphiné	Fiat 600 D	VW-Exp.	VW-Exp.	VW-Exp.	Chevrolet
hajnyírás (férfi)	—/41	—/51	—/38	1/16	1/30	1/10	1/03	—/53	—/46
villamosjegy (egyszeri)	—/09	—/10	—/04	—/13	—/06	—/11	—/07	—/07	—/07
vonat (10 km.)	—/17	—/18	—/11	—/20	—/19	—/14	—/19	—/06	—/26
mozi (zsöllye)	—/36	1/11	—/54	1/15	1/43	1/07	—/59	—/34	—/39

¹⁾ 150 liter. Amerikában 300 liter.

²⁾ kb. 53 cm.

A Maastól a Loireig

(A Mikes Kelemen Kör negyedik Tanulmányi Napjairól).

egyedizben tartotta meg évenkénti Tanulmányi Napjait a Mikes Kelemen Kör. Mintegy vanan gyűltek össze Angliából, Franciaországból, Németországból, Svájcól, Svédországból, Belgiumból s a vendéglátó Hollandiából. Itt már keveset változik a szám egyik évről a másikra. Összezsírozódott a társaság s külsőnélőre úgy hathatott a legtöbb vita, mint nyári szünet után első üléseit tartaná egy őrnyai ország parlamentje.

Itt ez a társaság? Vegyünk szemügyre néhány közülük, amint szétszóródnak egy kastélyban a délhollandiai Maastricht mellett. Öndíjas londoni irodalomtörténész labdázik vön egy müncheni rádiótudósítóval. Zürichben a protestáns teológián tanít az a fehér, de diákos kötésű vallástörténész, aki a t egyetem megállapodottabb, őszülő tanárátálgat. Magyarok mind a ketten, mind a tizen. S magyar az a két beszélgető is, aki labba, a vízirózsákkal belepett tónál felriaszt egy vadkacsát. Ha nem is hallja őket az er, gesztusaikról kitalálhatja, hogy magyar nájuk. Két napja vizsgálgták a szünetek-francia költők hatását a kezdő Adyra, stolányira, Babitsra s Tóth Árpádra. Mert atalabbik beszélgető az első Nyugat nemk francia mintáiról s kölcsönzéseiről készít ori értekezést a párisi egyetemnek. Frantánít az amszterdami egyetemen az a barszékelly származék, aki egy heverősékben skol; rotterdami vállalatnál dolgozik székszedő, egy fiatal szociológus, mind a ketk holland lány a felesége. Kongóból tért amott az a csontos, sasképu ember, hogy ob dolgozzék Belgiumban politikai dokusán; Strasbourgban, illetve Londonban stt a két cigarettázó közgazdász tudós, aki tafutással adja át egymásnak az európai s Piac elméleti és gyakorlati vizsgálatát a tanulmányi héten. Közgazdaságot tanul Hollandiában az ideit találkozó elnöke is. Az eurózelírőzsa s nem a rácsos haza magyarjai

gondoltan kerültek szőnyegre ebben az időben a Közös Piac problémái. Doornban denben, az első két találkozóon megvonták radalom mérlegét a résztvevők s tisztázni llták helyüket kilenc-tíz befogadó ország-Ejtőernyővel leereszkedő pilóták üzentek ásnak a vitákon, idegeikkel még lángult gépükhöz, a forradalomhoz tapadva, sben az ereszkedő ember ide-odaingó súlyával. Ég és föld: hazájuk s Európa lengtek, szomjasan, kábultan, felszabab, sebzetten, mohón és keserűen. Hűvös körül izzott a levegő, indulat hevült meglt szavaikban.

Itt a földet értek a pilóták. Nincs menekült zetük, belülről ismerik befogadó országua más nem, rögtön elárulná a családias lődés és ártalmatlan kajánság, ahogy kinaga új póthazájáról beszél. Ez már kicsit nszülött ember hangja: dörögő, bosszús, val és öngúnyval színezett, amely tüstént vág, ha más országbeli próbálja meglatlanul átvenni.

kezettnek látszott hát az idő, hogy a magabiztos, új családtagjai elbeszéltek szellemi parlamentjükben az összei nagyhazáról. Nincs követi megbizásuk ól, nem tartoznak számadással senkinek, gyének, se kerületnek, semmiféle szava. Önművelés és barátság, nem érdek vagy mvágy a kapcsolatuk. Talán ezért aladi körükben olyan hamar a viták par-

lamentáris hangneme.

Nagy Károly császár római megkoronázása óta, Kr.u. 800 Karácsony napjától többször is összeállt s szétemlott az Egyesült Európa. Nyugatra mindig az Atlanti-óceán volt a határa, kelet, felé hol az Al-Duáig és Visztuláig ért, hol visszahúzódott mai vonalára. Négy esztendeje ismét születőben van s úgy látszik: az 1958-as római szerződés többet ér, gyorsabban hat serkentésére, mint a római koronázás, közel ezerkétszáz esztendeje. Ódon Európa, melyet újra meg újra szétszaggattak, felszántottak, végigpusztítottak dinasztikus érdekek, vallásháborúk és nemzeti vetékedések, a sír széléig tántorgott rövid életünkben; megszegyenítve, bénán, elvadultan, kivérezve, lerongyoltan, gyalázattal és gyással borítva hevert két gígaszi tanítványa, a sértetlen Amerika s a sebesült Szovjetunió közt. Tizenhét esztendővel az első segélynyújtás után, ma úgy fest a figyelmes utas előtt, mintha a legfiatalabb világrész lenne: pattogó törzsében dolgoznak, pezsegnek a friss nedvek. Legfiatalabb polgáraihoz: a magyar forradalom menekültjeihez ifjodik nem is tudom hányadik makacs újjaszületése közben befogadó hazájuk, az egyesülő Európa. Reményeiről és veszélyeiről, önerejéről és vonzóerejéről s a Nyugat és Kelet közé verhető hídakról — inkább pallókról, mint hídakról — adott elő a Tanulmányi Napokon öt vendég jogtudós és közgazdász Münchenből, Leidenből, Londonból és Párizsból. Egy előadás a magyar szentkorona keletkezésének szövevényes és tüskés rejtélyeivel foglalkozott, egy a népi demokráciák antiszemitizmusával s egy a modern művészettel Cézannétól napjainkig. Két előadás a magyar irodalmat vizsgálta szélesebb európai vonatkozásaiban; az egyik visszaemlékezett az izzig-vérig nyugati szemléletű esszéírókra, a másik Németh László keletre tekintő nemzetnevelő hivatástudatát boncolta.

Feledésre írók csak önmaga ítelhet silány tehetségével, — hatóság soha. Nem sikerült a húszas-harmincas évek fordulóján áttörő esszéírók eltűntetése sem; a közelmúltban emléktábla került Halász Gábor óbudai házára, új kiadásukban is elfogytak Szerb Antal irodalomtörténetei s a Mikes Kör fiatal vendégei csaknem négy órán keresztül hallgatták és faggatták egy délhollandiai városban az életbenmaradt tanút és barátot művik nyugateurópai geneziséről.

Villamos légkörben folyt le Németh László újabbnemzetnevelői szerepének a megbeszélése. Az előadó, vitára ingerlőn, összefüggéseket fedezett föl az 1939-ben közreadott Kisebbségben s Németh legújabb írásai közt. Mint ama korábbi, hitvalló röpirat születésekor, most is tiszta a szándék, de az eredmény — a földobott eszmék kisajátítása után — kétes és kiszámíthatatlan: maga a próféta tagadná meg elhűlve torz követőit. A fölshóalók tisztelettel beszéltek a nagy íróról s aggódva vagy elutasítón arról a szerepről, melyet Németh László, tanítói étoszától áthatva, de csekély önismerettel minden regényénél többre tart.

Irodalmi est rekasztette be a Mikes Kelemen Kör negyedik, maastrichti tanulmányi hetét: a Párizsban megindult Magyar Műhely alapítói és munkatársai olvastak föl írásaikból. Születésük szomszédos éveit, mintegy a magyar irodalom folytonosságát jelképezve, arra az időre estek, amikor Németh László nekivágott egyszemélyes folyóiratának, a Tanúnak s megjelent Szerb Antal magyar irodalomtörténete és Halász Gábor mesteri tanulmánya Széchenyiről.

Maastrichtból a társaság átrándult egy napra Európa embrionális, első fővárosába, a németországi Aachenbe, ahol Nagy Károly széket, mondják: a hőforrásokért. Kőszvény volt a derekában. Ma is áll a székesegyház magjaként, erősen megújítva, de eredeti alakjában ezerkétszáz esztendő, nyolcszögű palotakápolnája. Egy római városelőd szerte heverő romjait használták fel a kőfaragók az építkezésnél. Valószínűleg a közfürdő márvány padlóját annak a trónnak, amelyben — emlékéitől és politikai örökségétől lenyűgözve — harminkét utódját megkoronázták, szemközt a császár-sírral.

De használtak becsesebb anyagokat is a kiemelkedő alkatrészeknél. Ravennából, Bizánc káprázatosan berendezett kormányzósi székhelyéről az Adria partján. Tükrösre csiszolt, sötét gránitoszlopokat, fehérmárvány oszlopfeket, görög vándormesterek mozaikjait. Építető és tervező, a császár és munkatársai telítve voltak a vággyal, hogy ne pusztán a babonásan csodált antik építészlet külső rendje támadjon föl a nagyszabású házikápolnában, hanem titkos lelki gyűjtással kifejezésre jusson az isteni világrend belső békéje is. Az a harmónia, melyről barbár előzőnlések után Nagy Károly pallosának az árnyékában Aachen udvari-papi humanistái, németek, olaszok, angolszászok,

Folytatás a 6. oldalon.

Makkai Adám versei

Tanulj HOGYAN olvasni

Mert jól tudom, hogy nemsokára majd
Ez úton végig vissza kell rohannom,
Idejében, míg bírja bicika-hangom
Jelekkel ékezek fákat, talajt
Gódrókba rejtve szaggatott ruháim.
Magamnak véstem mind a torz jelet,
Hisz visszamenni oly nehéz lehet
Perdült emlékek rámrott éjszakáim ...
Tanulja-é ki egyhelyhezkött
A messzi földek leírásait?
Bilincset old-e néha le a hit?
Mihaszna kérdés: fuss, megütközött
S tanulj HOGYAN olvasni MIT helyett
Meglélve t e n n e n útjelzésedet.

Aztán, ha versbe fogni mernél...

Aztán, ha versbe fogni mernél
Téglákkal rakd meg zsákokodat,
Behúnyt szemekkel harcba menjél
S ha kell, vakítsd meg magad.
Mondom, ha versbe fogni mernél
Sebekkel vedd magad körül
Vagy hegyet horváva énekeljél,
Ha félsz hogy tised félredül.
Most billegj jobbra-balra, lassan,
Gyorsulhatsz is, csak el ne ess!
Pördülj! S a súly e pillanatban
Könnyűség vad forrása lesz.
Nem állíthat meg semmi többé ...
Magad sem ... Lég páncélja véd,
Újjadból szikra hull, és tömbbé
Merevül mind a dült beszéd.
Árammal telt a mozdulások:
Amire nézel égni kezd,
Isteni lesz a rossz, a vásott
S két ceruzád: tákolt kereszt...
Pergő lapok a messi házak
S a madarak: betűfolyam;
Tudod: az úv az esti lázak
Látó részegségében van.
Most már ocsúdhatsz; menned kéne
Valami vacsora után.
Revületednek itt a vége:
Nicsak! Esett ma a délután.
Kinézel. Látsz. Vagy látni vélsz csak?
Ködöt hasít a lámpafény.
Levelet hoznak. Vártad: írtak.
S szólsz: „Tévedés ... nem az enyém ...”

A TÉKOZLÁS DÍCSÉRETE

(Olvassuk el a Márk evangéliuma 14.r. 3-9., és a Lukács evang. 7.r. 35-50 verseit.)

Figyelemre méltó, hogy Isten a tékozló embereket szereti, a zsugoriakat pedig utálja és még is mondja, hogy a fősvényeknek Isten országában helyük nem lehet.

Zakeus, a népnyzó és nemzetáruló vámszedő vagyonszerzési lázában túltette magát a polgári tisztesség és a hazafiúi becsület minden követelményén s ezért a közfelfogás szerint elveszett ember volt. Amikor Zakeus Jézussal találkozik és megtér, megérzi hogy mi volt az ő korábbi életének a legfőbb bűne s hogy ezt jóvátegye, elkezd jóra tékozolni összeharcsolt vagyonát s ezért a tékozlásáért kegyelmet talál Jézus előtt.

A „**Gazdag ifju**“ amolyan gáncs nélküli „minta ember“ volt, törvénytisztelő, erényes, vallásos, aki azzal a biztos tudattal ment Jézushoz, hogy most majd a többi után üdvössége ügyét is véglegesen rendezi. El nem tudta képzelni, hogy ennek valami akadálya lehetne. De Jézus elkergette magától; azt kívánta tőle, hogy ossza szét minden vagyonát a szegények között s kincse lesz a mennyben. A Gazdag ifju pedig elméne busan Jézustól, mivelhogy sok jószága vala... Nem tudott Jézusért s az üdvösségért „tékozlóvá“ lenni...

A „**tékozló fiu**“ viszont, aki atyjától kicsikart egész örökségét eldobozolja aki ezért valóban megérdemelte a disznó-vályut, ahová: amikor bűnbánattal visszatér, újra kegyelmébe fogadja őt atyja és jobban örvend neki mint a másik „rendes“ fiának, akinek eltérülések és kihágások nem voltak életében.

Végül itt van a **bethániai-kenet Mária Magdolnája.** Közismerten „bűnös nő“ volt, aki eltékozolta tisztaságát és tisztességét, megbotránkozta társadalmát és a közmegvetés tárgyává lett. Mégis, ezt az elfecsérelt életet egy másik pazarlással jóvátette és megváltotta, teljes bűnbocsánatot nyert Jézustól. Pedig nem tett egyebet, minthogy amikor Jézus belépett a poklos Simon házába, Magdolna Jézus lábai elé vetette magát, könnyeivel áztatta, hajával törölte lábait, majd pedig elővette féltett, rejtégetett, vagyontérő alabástrom szelencéjét, összetörte, hogy soha senki többé ne használhassa s a tégely valódi nárdus olaját az utolsó cseppig Jézus fejére és vállaira hintette. A maximumot adta, amit megalázkodásban, ajándékban és szolgálatban adhatott, mert mint az alabástrom szelence, úgy tört és omlott ott össze az ő fertőzött teste és elveszett lelke, a Jézus lábai előtt.

De nemcsak a fent felsoroltak, hanem a Szentírásnak, a történelemnek és az emberiségnek igazán nagy alakjai, akik előbbrevitték és meggazdagították a világot, akik megmentették és megőrizték hazájukat: mindben volt több-kevesebb szertelenség s mindben látható a saját életük házárd tékozlása az ökökért a nagyobb értékekért, amelyeket életük eszményeinek tekintettek.

Az evangélium nem a nyárspolgárok és filiszterek vallása.

„Add el mindenedet, amid van és oszd szét a szegények között.“ „Aldjátok azokat, akik átkoznak titeket.“ „Szeressétek ellenségeiteket.“ „Ha valaki arcu ut jobbról, tartsd oda a bal orcádat is.“ „Ha megbotránkozta a te szemed, vájd ki azt és vedd el magadtól...“ stb.: egy egész sor parancsot és megállapítást találunk a Jézus tanításai között, amelyek sehogyssem illenek be semmiféle eddig ismert társadalom rendjébe s még példázatos vagy hasonlatszerű jelentésüktől is fázik ez a világ, a ker. egyházak pedig hasznosabb szertelenségekkel szeretik helyettesíteni...

Ujra meg-ujra hallunk a keresztyénség csödjéről

vagy legalább is szegyeületes eredménytelenségéről, hogy ime kétezer év alatt sem tudott békét, igazságot, rendet parancsolni a világnak, sőt az mindinkább elvadul. Nem tud kellő eréllyel és eredménnyel harcbaszállani a nyilvánvalóan démoni törekvésekkel, amelyek pokollá teszik ez emberiség jobbik részének az életét. Mert nemhogy összefogná a jobberzésű és igazabb törekvésű emberi erőket, hanem éppen szétforgácsolja és egymással szembeállítja azokat.

Ezeket, hallva és a keresztyénség elleni vádak igazságát elismerve, bizony nehéz elhárítanunk azt a gondolatot, hogy bajok gyökere azokban a filiszter nemzetekben van, amelyek hatalmukba kerítették az evangéliumot, megbénították annak erejét és hamis célok felé terelik munkáit!

Mert igenis: ez a mai világ „a bolond gazdagnak“, „a gazdag ifjunak“, és a meg nem tért vámszedőnek a világa. A mai keresztyénségből hiányzik a szent szertelenség lendülete, a kockázat-vállalás hősiessége, a fenntartás nélküli önátadásra való készség, a Szentlélek vezérlő erejére való magareabizás és — ha kell — a vére elfecsérlésének és a pénze elpazarlásának az a győztes sodrása, áttűtő ereje, ami az evangélium alaplényegéhez tartozik és ami nélkül nincs keresztyénség. Vagy hol van itt az igazság hirdetésének az az ereje, amelynek evangéliumi kritériuma az, hogy: „Ahol az igazság hirdettetik, annak sem ellene nem mondhattok, sem ellene nem állhattok.“

Nem minden tékozlás egyforma, sőt nagy ellentétek vannak köztük, mert van bűnös — és van szent tékozlás. Ennek axiomája az a közismert Jézusi evangéliumi tanítás, hogy: „...valaki elveszti az ő életét én érettem és az evangéliumért, az megtalálja azt.“ Szentté válik a tékozlás akkor, ha magasabbrendű erkölcsi, lelki vagy szellemi értékek elnyerése érdekében történik; amikor eldobunk magunktól alsóbbfokú értékeket vagy azokat nagyobb értékekre váltjuk át, noha ezt a világ nem érti meg. De még a bűnös tékozlás is lehet áldott, ha alatta alázatossá válik a szívünk a Jézus befogadására.

Az élet átalakulás. Fejlődés csak ott lehetséges, ahol vannak kezdetlegesebb szervek és képességek, melyeket a fejlesztő erő munkába vehet. — Akik tudtak bűnös módon tékozlók lenni, azok felől több reménység van, hogy megtérésük és megigazulásuk után a szent pazarlásra is képessé válhatnak. A zsugoriak felől pedig alig lehet valami reménység, különösen ha zsugoriságuk alaptermészetükben gyökerezik. Ehhez u.i. más elvesztő bűnök egész füzére kapcsolódik: tolvajok, kizsákmányolók, irigyek, könyörtelenek, telhetetlenek stb. Az ilyenek zsugoriságukat vallási életükbe is beleviszik. Számukra az egyház valamiféle szent egylet, ahol hiúságuk kielégülhet s a fülök meg-megbizsereg, amikor dicséretüket hallják. Ezeknek nemcsak hogy a balkeze ne tudná mit csinál a jobb, hanem azt kívánnák, hogy az egész világ zengjen az ő áldozatosságukról. Adakozásuk olyan, mint az életbiztosítás havi részleteinek fizetése: az örökéletre is biztosítani szeretnék magukat. A zsgonri nem képes megtagadni a múltját és megutálni a saját lelkét képtelen lemondani arról, amit összeharcsolt. Ő az, „A ki megakarja tartani az ő életét és elveszti azt.“

Minél magasabb, nagyságosabb és szentebb valami, szolgálata annál nagyobb és céltudatosabb „pazarlást“ kíván. A család, a nemzeti lét, Isten országa fokozatosan mind teljesebb átadását és átváltását kívánják testi és e világ szerinti életünk

javainak, mindennek, ami utjában áll áll annak, hogy eszményeink megvalósuljanak és győzzenek.

Legfőbb értékünk az életünk s ennek célja a mindig teljesebb és a folyamatos élet. Ez kívánja tehát legkövetelőbben eddig lefolyt életünk talmi értékeinek a kiselejtezését.

A természeti világ a maga viszonylatai közt mutatja azt a roppant pazarlást, miként szórják lényei a spórájukat, magvaikat: lényük legjavát, hogy folytatódásukat és fejlődésüket biztosítsák.

A szent tékozlás legszebb példája az anya élete, aki önmaga boldog eltékozlásával szüli és neveli gyermekét, akiben a több, teljesebb és boldogabb jövőző zálogát látja.

Az emberi világban egyik legtékozlóbb faj a magyar. Egy más nép sem képes olyan bőkezűen adakozó derüs segítőkészséggel és úri kegyvel eltékozolni javait, mint ezt a magyar minden időben tette. Mindegy volt, hogy mit és milyen értékben: amit kértek tőle azt és annyit adott földben, vagyonban, vérben, gondolatban, szellemi és lelki kincsekben. Így herdálta el naggyá létele minden lehetőségét, emberi rangjáig és népi állagáig. Ha úgy kívánták, ősi származásáról is lemondott. Mindent odaadott, amivel a Teremtő öskezdetek óta elhalmozta. De reá is jártak évszázadokon át minden időben a nagyértékű s im zsákmányul vetett magyar kincsekre a hamis barátok, csalfa vendégek, a világ lézengői, akik hazájukból kikoptak, szédelgők, a szükeszüek, de ügyesek, a kultur-vigécek és a Krisztussal ügynökösködők... A mi országunkban mindenkinek jutott kalács, méltóság, földbirtok, a szellemi kincsek sem hordtak szabadalmi pecsétet. Minden zsákmány és ajándék volt nálunk az idegen számára, fekete földünk fehér kenyere, szívünk jóbora. Nekünk elég volt a bölcs mosoly, amivel derültünk a lakmározók hadán.

Ezért szeret bennünket minden népnél jobban az Isten. Csak távlatokhoz s horizonthoz kell jussunk, hogy megérezzük és meglássuk, azután higyjük próféta-költőnk (Ady) hitét: „Tán fölvidul országunkra Valamikor jobbainak elfecsérelt vére.“ Hát föl is fog vidulni! Mert a magyar tékozlás igazában sohasem volt bűnös tékozlás, csak a céltudatoságának a fokozatmérében voltak súlyos fogyatékoságok. A magyar múlt elfecsérelt értékei közt alig van kárhozható és megbánni való, mert a magyarnak a tékozlás nemcsak alaptermészete, hanem hivatása és rendeltetése is. Példaként kell világolnia minden nép előtt. Nem törődhetik azzal, hogy látják és elismerik-e vagy nem. Majd el fogják ismerni, van időnk kívánni, mert: „Mi messziről jöttünk és messze megyünk.“

Minél céltudatosabban át tudjuk érezni, hogy nekünk úgy mint a múltban, ezután is mindig és újra adnunk kell: annál öntudatosabban alakult át a magyar tékozlás szolgálattá, amiben már nincsen gőg és bántó fölényesség, hanem szeretet van, lehajló jószág és fölemelő irgalmasság van. Ez a tékozlás már nem fog kifosztani és megszegényíteni, hanem sohasem képzelt mértékben megerősít és meggazdagít.

Nagy Sándor

„.. Légy hív mindhalálíg, és néked adom az életnek koronáját..”

„.. az én beszédem és az én prédikálásom nem emberi bölcseségnek hitető beszédiben állott, hanem léleknek és erőnek megmutatásában..” (I. Kor. 2.4)

„Ismervén tehát az Urnak félelmét, embereket térítünk, Isten előtt

pedig nyilván vagyunk; reménylem azonban, hogy a ti lelkiismeretek előtt is nyilván vagyunk.” (II. Kor. 5.11)

NAGY SÁNDOR

Nagy Sándor meghalt.

Nehéz kimondani ezt a szót. Olyan kegyetlenül szíven üti az embert. Könnyeinket számlálgatjuk, és alig merünk gondolni rá, hogy mi mindent veszítettünk Vele.

Mindnyájunké volt és mindegyőnké is személyesen: kálvinista magyarnak pásztor, és magyarnak is Isten követje. Világolt és melegengetett, táplált és épített ebben a nagy sötétségben és rideg kiellenségben.

Hívó magyaroké volt, soha nem enmagáé. Magamagát csak fölemésztette szent szertelensége.

Csoda-e, hogy megértették és megérezték Benne a Küldöttet, akinek minden szavában és gondolatjában magyarul rezdült a lélek? Csoda-e, hogy elfogadták és ajándéknak fogadták el a szót, ha Tőle való volt? Csoda-e az, hogy bár teljes-séggel benne élt az egyetemes magyar próbáltatásban, mégis osztatlan tisztelet emelte fölébe?

Nagy Sándor: a református lelkész, az igehirdető, a magyar hivatástudat gondolkodója, a vezető lelkész, az ember mindég élő azonosság maradt, és hasonlíthatatlan eredetiség!

Tiszta öröm volt Őt olyannak meglátni, amilyen volt, és tudni azt, hogy nem is lehetne más, csak ilyen nagyon okos, nagyon bátor, hajlíthatatlan, ezernyi új feladatban invenciózus, oly izesen szellemes, és . . . szívós, Tudtuk, hogy súlyos betegség emészti testi erőit, és mégis biztunk éppen páratlan munkakedvében éltető hevületében, abban a szent keserűségében, hogy még mennyi tennivalója lenne . . .! Hiszen, éltető eleme volt: a munka . . .

De Isten pihenésre szólította el az Ő hűséges szolgáját.

Nagy Sándor 1896-ban született. Középkoláit Szatmáron végezte. Műgyetemi tanulmányait Budapesten az első világháború kitörése következtében meg kellett szakítania. E háborúból mint tartalékos főhadnagy és 75 százalékos hadirokkant tért vissza.

Erdély román megszállása következtében csak akkor folytathatta volna műgyetemi tanulmányait, ha repatriál. Ő Erdélyt őseinek szűkebb hazáját választotta. Nagybátyjának, Nagy Károly erdélyi református püspöknek tanácsára pedig a kolozsvári egyetemen teológiát tanult. A teológia elvégzése után, mint püspöki titkár kezdte meg lelkési szolgálatát. Kifünő tehetsége, komoly hivatástudata arra készítette, hogy az u. n. „jó gyülekezetek” meghívását ne fogadja el, és kijelentse azt, hogy mint az erdélyi református püspök unokaöccse csak a legszegényebb gyülekezetben kíván szolgálni. Így fogadta el azután a kolozsmegyei Türe egyházközségének meghívását és lett ottan, Koós Károly apósának Balázs Károly ref. lelkésznek utódja. Türen a magyar iskolát a megszálló hatóságok román állami iskolává nyilvánították. Nagy Sándor magyar iskolát szervezett nehéz küzdelmek után, viszont ezzel annyira exponálódott, hogy további szolgálata lehetetlen volt. Az öntudatos nemzet és egyházhiú kis kalotaszegi gyülekezet minden egyes tagjának őszinte fájdmára kénytelen volt Türet elhagyni. Nagyobb és súlyosabb feladat várt rá: Bukarestben, ahol egy teljesen szervezetlen magyar ref. gyülekezetnek lett parochus lelkésze.

Bukaresti és utána regáti munkájának kezdetén egy kicsiny és hitében erős csoport lelki aktivumain kívül egyebe nem volt. A román állam az egyház iskoláit lefoglalta, a paróchia épületével együtt, csak a történelmi múltú Stîrbey Voda-i templom állott még. Ily körülmények közt kezdte meg rendkívül értékes és eredményes missziós munkáját, amelynek eredménye volt 1940-ben Bukarestben 3 új periférikus magyar iskola imaházzal, egy háromemeletes új paróchia, mert a gyülekezet akkor már Nagy Sándoron kívül még két olykor három lelkész szolgálatát is igényelte. Kitartó munkájának eredménye volt az is, hogy a lefoglalt iskolák közül az egyiket a

román állam felszabadította és ebben központi magyar ref. elemi iskola, magyar diákotthon, esperesi és tanítói lakások nyertek elhelyezést! Mind az iskolában, mind a diákotthonban több nem-református magyar diák is helyet kapott. Amikor Makkai Sándor püspök Magyarországra távozott, valamint a román közhangulat a bécsi döntés következtében élesen magyar-ellenessé vált, a rendkívül komoly és jelentős bukaresti munkáját Nagy Sándor már nem folytathatta. Családjával együtt Budapestre költözött. Itt mint konventi lelkész és a romániai magyar ref. ügyek előadója folytatta szolgálatát 1944. ig. Ekkor konventi megbízás értelmében és missziós lelkülete szavát követve a Nyugatra menekültek után jött, hogy ezek lelkigondozását megszervezze.

1946-ban megszervezte Landshutban a németországi és az ausztriai magyar református lelkigondozói szolgálatot mint ezek vezető lelkésze. E szolgálatát mindkét szervezet kérésére továbbra is megtartotta, az USA-ba 1952-ben történt kivándorlása után is. Kiadója és szerkesztője volt a nyugati emigrációban elsőnek megjelent magyarnyelvű lapnak, a Harangszónak. A Magyar Hivatástudat Temploma címen kiadott tanulmánya, valamint sokszorosításban megjelent írásai, az Evangéliumi Világszolgálatban megjelent pasztorális levelei, igehirdetéselei igen mély és termékeny hatást tettek nemcsak az emigráció magyar reformátusaira, de az egész magyarságra is. Feltő szeretet, a magyarság hivatásában való rendíthetetlen hit, széles látókör, komoly tudás, nagy tárgyi tájékozottság találta meg kifejezését ilyenmü szólásaiban is. Közvetlenül kivándorlása előtt egy Lindenbergen összehívott prezbiteri gyűléssel a Szórványban Élő Magyar Református Egyház lelki alapjait vetette meg.

Magyarországon hitvese és két fia gyászolja.

De halottja ő az Anyaszentegyháznak, az erdélyi magyar reformátusoknak, és nagy vesztesége a magyarságnak is.

A sirig való Szolgálat nagy halottja.

*

A kegyelmes Isten hagyja meg nekünk szellemét multhatatlan és élő példaadásnak, tanításnak, tiszta gondolatoknak és indításoknak.